

Kultura

Umetnost užitka

Pogovor z belgijsko teoretičarko Katrien Jacobs, avtorico knjige *Libi_doc*

Jaša Drnovšek

LJUBLJANA – Včeraj zvečer so v Galeriji Kapelica pri založbi Maska predstavili knjigo belgijske teoretičarke, publicistke in umetnice **Katrien Jacobs** z naslovom *Libi_doc: Journeys in the Performance of Sex Art* (*Libi_doc: Potovanja v uprizarjanje sex arta*). Gre za razmeroma obsežen prikaz dela izbranih umetnic in umetnikov z vsega sveta, ki se pri svojem delu posvečajo spolnosti in med katerimi je tudi pet slovenskih ustvarjalcev: **Jurij Krpan, Peter Mlakar, Goran Bertok, Rajko Bizjak** in skupina *Eclipse*. Z av-

torico knjige, ki se je predstavitev udeležila v okviru festivala Mesto žensk, smo se pogovarjali o pomenu sex arta, njegovi umeščenosti v sodobni umetnostni prostor in o vzrokih za prisotnost tovrstne umetnosti pri nas.

Morda za začetek, kako bi opredelili sex art?

Zelo preprosto rečeno je sex art tista vrsta umetnosti, ki se tako ali drugače ukvarja s spolnostjo. Namesto tega bi lahko govorili tudi o pornografski umetnosti, vendar z opombo, da gre za dejavnost, ki z nam vsem znano, torej s komercialno pornografijo nima nič skupnega.

Kaj pa z erotiko?

Ta izraz je še bolj problematičen in ga v bistvu preziram. To, čemur pravijo erotična umetnost, je namreč običajno nekaj zelo blagega in neizzivalnega.

Je sex art potemtakem povezan s perversijo?

Ne nujno. Sex art performans nizozemskega para, o katerem pišem v knjigi, je denimo potekal tako, da sta se umetnika za osem dni preselila v neko galerijo in svoje spolne odnose nato v živo predvajala po internetu. Sociološko gledano to najbrž ni tako daleč od običajne spol-

nosti in običajnih spolnih navad. Kljub temu je treba poudariti, da sex art spolnost predstavlja tudi v širšem pomenu, to se pravi v njenih povezavah z življenjem, smrtjo, bolečino in užitkom. Oziroma še drugače, sex art, kot ga razumem sama, med drugim odgovarja tudi na vprašanje, kako umetnost v času novih medijev spreminja podobo človeške spolnosti.

Toda, mar se ni s tem ukvarjal že body art?

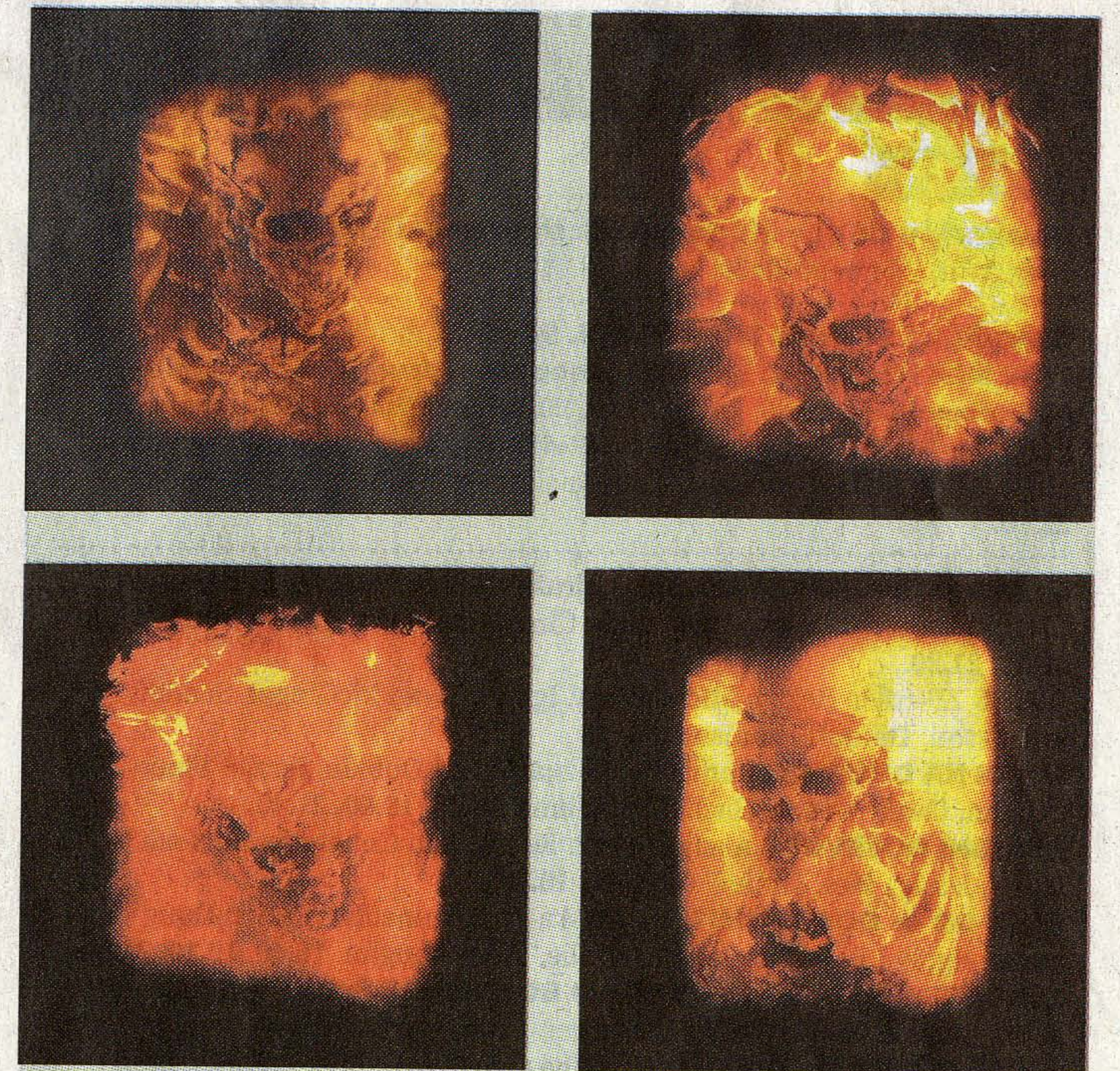
Morda res, toda body art je, kot vemo, enkrat, živ dogodek, do katerega pride v točno določenem času in prostoru, ki ne sprejme veliko ljudi. Eno od vprašanj, ki si jih zastavljam v knjigi, je, kako to, da spolna razsežnost body arta, brez katere te vrste umetnosti zanesljivo ne bi bilo, v javnosti nikoli ni vzbudila večje pozornosti.

Kje se potemtakem skriva estetska razsežnost sex arta?

Pri sex artu gre za predstavljanje spolnosti na način, ki gledalca sili k razmišljanju. Poleg tega, da ga spolno vzburja, mu ponuja ugodje tudi na neki drugi, spoznavni ravni.

Toda, mar ni to dvojje drugo z drugim v nasprotju?

Nikakor. Za primer vzemiva zgolj t. i. indie porn. Tu imamo opraviti z umetnicami in umetniki, ki na internetu prek kamere pozirajo obiskovalcem izbranih spletnih strani, nato



Goran Bertok: fotografije iz cikla Obiskovalci, 2005

Lobanja je tu: z nekaj lasmi, plešasta lobanja, ki ima še vedno nekaj las. Vse skupaj pripada bogatemu posestniku. Lobanjo sta mi priskrbeli moja mati in babica. Z nekaj preostanki oblek mrliča. Prihaja iz groba v cerkvi, iz vasi, kjer živi moja mati. Položiva jo zraven postelje, tako da jo lahko opazujem, preden grem spat, in potem, ko se zbudim. (Odlomek iz dnevnika Gorana Bertoka, objavljenega v knjigi Katrien Jacobs)

pa o izkušnjah, do katerih pridejo, tudi pišejo. V tem pomenu refleksija povsem sovpada z užitkom, ki nam ga ponuja gledanje spolnosti.

Med državami, po katerih ste v zadnjih štirih letih potovali in zbirali podatke o sex artu, je tudi Slovenija. Ste v delu umetnikov, ki jih predstavljate v knjigi, morda opazili kaj skupnega?

No, z gotovostjo lahko rečem, da je med slovenskimi

umetniki prisotno nenavadno visoko zanimanje za bolečino, ki pa skoraj vedno sovpada z užitkom. Zakaj je tako, ne znam razložiti. Morda zaradi tega, ker je Slovenija v zadnjem desetletju doživela toliko političnih in kulturnih sprememb, da so umetniki do vsakdanjega življenja in prihodnosti postali sumničavi. Kot bi hoteli reči: »Privoščimo si nekoliko užitka, bolečina bo tako in tako vedno tu.«



Katrien Jacobs: Med slovenskimi umetniki je prisotno nenavadno visoko zanimanje za bolečino, ki pa skoraj vedno sovpada z užitkom. Kot bi hoteli reči: »Privoščimo si nekoliko užitka, bolečina bo tako in tako vedno tu.«